

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Steun- en herstelpakket 2023	TELEFOONNUMMER	+31630006923
DATUM	20-12-2022	E-MAILADRES	rosalie.verburg@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-409503556-9412		
VAN	Rosalie Verburg	DOMEIN/OPGAVE	SLO
NUMMER PS	PS2022BEM	TEAM	CER
		PORTEFEUILLEHOUDER	van Muilekom
BIJLAGEN	1. Rapport DSP tussentijdse evaluatie Steun- en herstelpakket 2. Feiten en cijfers Steun- en Herstelpakket 2022		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

In maart 2022 heeft u ingestemd met de verlenging van het Steun- en herstelpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19 voor de jaren 2022 en 2023 à 2 miljoen euro. Het afgelopen jaar heeft de cultuur- en erfgoedsector haar deuren weer volledig kunnen openen, maar toch heeft corona nog steeds een grote impact op de sector. Met name de combinatie met de recente energiecrisis, de hoge inflatie, personeelskrapte en andere ontwikkelingen maakt dat de sector nog steeds voor uitdagingen staat, zeker omdat instellingen na twee jaar corona geen reserves meer hebben. De steun van de provincie Utrecht wordt mede daarom nog steeds zeer gewaardeerd door de sector. Onderzoeksbureau DSP-groep is gevraagd het Steun- en herstelpakket tussentijds te evalueren en aanbevelingen te doen voor de steun in 2023, waarvoor nog iets meer dan 1 miljoen euro beschikbaar is. De evaluatie van DSP-groep, gesprekken met de sector, gemeenten en het rijk en de recente maatschappelijke ontwikkelingen geven aanleiding het Steun- en herstelpakket op een aantal onderdelen bij te sturen. Doel van het laatste steunjaar is om enerzijds nog bij te dragen aan het herstel van de sector en anderzijds te investeren in het bestendigen van de steun van de afgelopen jaren.

Inleiding:

Op 23 maart 2022 heeft u ingestemd met de verlenging en invulling van het Steun- en herstelpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19 tot en met 2023. Wij hebben toegezegd u regelmatig te informeren over de stand van zaken en andere relevante ontwikkelingen. In de Statenbrief d.d. 5 juli 2022 hebben we u een tussentijdse update gegeven over de voortgang van de regelingen en andere maatregelen. Inmiddels is het merendeel van de regelingen afgerond en zijn partijen met behulp van deze steun in staat gesteld toe te werken naar herstel na corona. In totaal hebben in 2022 ongeveer 157 instellingen, initiatieven en jonge makers een bijdrage ontvangen voor herstel en ontwikkeling.

Met deze brief informeren we u over de invulling van het Steun- en herstelpakket voor 2023, het laatste jaar van het pakket. De invulling is gebaseerd op basis van de huidige ontwikkelingen, de resultaten van de tussentijdse evaluatie door onderzoeksbureau DSP-groep en gesprekken met rijk, gemeenten en de sector. De eerste inzichten

van de tussentijdse evaluatie heeft bureau DSP-groep reeds mondeling met u gedeeld tijdens de informatiesessie d.d. 7 december 2022, het rapport ontvangt als bijlage bij deze Statenbrief.

Huidige ontwikkelingen

De cultuur- en erfgoedsector heeft na twee jaar corona haar deuren weer volledig geopend. Toch hebben de gevolgen van de coronacrisis nog steeds een grote impact op de sector: bezoekers zijn nog niet overal volledig teruggekeerd of zijn blijvend veranderd, er zijn grote personeels- en vrijwilligerstekorten en reserves zijn uitgeput. De sector heeft daarnaast te maken gekregen met de impact van de energiecrisis en de hoge inflatie. De opstapelende factoren van stijgende energierekeningen, hoge personeels- en materiaalkosten, de nijpende arbeidsmarktpositie van ZZP'ers en de achterblijvende indexatie van gemeentelijke subsidies, maken dat de sector voor nieuwe uitdagingen is komen te staan. Juist cultuur- en erfgoedinstanties zijn vaak gevestigd in monumentale panden met hoge energiekosten. Daarom is opnieuw de noodklok geluid: [de Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals \(VNPF\)](#) verwacht bijvoorbeeld dat 80 procent van de poppodia en festivals op de korte termijn in financiële problemen dreigen te komen en ook de Taskforce Culturele en Creatieve sector deed een hernieuwde [oproep](#) aan het rijk voor steun.

Op rijksniveau zijn de problemen voor de sector erkend en worden er middelen voor vrijgemaakt. Staatssecretaris Cultuur Uslu heeft in haar [Meerjarenbrief "De kracht van creativiteit"](#) aangegeven de komende jaren structureel 170 miljoen euro extra te investeren om de positie van cultuur en erfgoed in de samenleving te versterken. De investeringen zijn onder andere bedoeld om de positie van de culturele en creatieve professional te versterken (gezonde arbeidsmarkt, eerlijke beloning, startende makers, amateurkunst en talentontwikkeling) en digitalisering verder te ontwikkelen (bereiken groter en nieuw publiek, ondersteuning makers en innovatie). De Staatssecretaris is voornemens begin maart 2023 naar de regio Utrecht te komen, om inspiratie op het gebied van cultuur op te doen bij projecten die hier in de regio plaatsvinden zoals het [Cultuur Innovatiefonds](#).

Voor de compensatie van de stijgende (energie)kosten worden vanuit het rijk ook middelen beschikbaar gesteld. Er komt [300 miljoen euro van het rijk](#) naar gemeenten en provincies ter compensatie van de hoge kosten voor maatschappelijke instellingen. Hiervan gaat 30 miljoen naar de provincies voor de compensatie van de hoge kosten voor alle maatschappelijke instellingen tezamen. Er is beleidsruimte voor OCW, provincies en gemeenten om eigen keuzes te maken in de besteding van de middelen. De niet-gesubsidieerde culturele organisaties lijken vooralsnog buiten deze regeling te vallen. Minister Hanke Bruins Slot geeft aan dat "gemeenten en provincies met deze middelen de mogelijkheid hebben om voorzieningen met een maatschappelijke functie extra te ondersteunen als dat nodig is. Het is aan gemeenten en provincies aan welke maatschappelijke voorzieningen ze dit geld willen besteden." De verdeling zal in 2023 worden gemaakt en het provinciale aandeel zal in het Provinciefonds worden gestort. Als het bedrag bekend is, zullen we de plannen verder uitwerken en afstemmen met andere afdelingen. Ook zullen we met alle Utrechtse gemeenten overleggen over de (on)mogelijkheden van deze extra middelen en een goede verdeling hiervan.

Uitgangspunt voor het provinciale Steun- en Herstelpakket is dat het wordt ingezet op de inhoudelijke onderdelen die passen bij onze bovenlokale rol. Daarnaast wordt in samenwerking met verschillende beleidsterreinen van de provincie zoals het programma energietransitie en team economie gewerkt aan andere onderdelen zoals de problematiek rondom energie en de arbeidsmarktpositie van de sector. We werken bijvoorbeeld nauw samen met het programma voor de [verduurzaming van maatschappelijk vastgoed](#). Ook worden vanuit dit programma [energiecoaches specifiek gericht op cultuur](#) ingezet richting gemeenten.

Tussentijdse evaluatie Steun- en Herstelpakket 2022

Om het Steun- en herstelpakket voor 2023 goed in te kunnen vullen, is onderzoeksbureau DSP-groep gevraagd een tussentijdse evaluatie uit te voeren en aanbevelingen te doen voor het laatste jaar van het Steunpakket. Gelijktijdig is ook het huidige Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong en Altijd' geëvalueerd, zodat de opgedane kennis en ervaring uit het Steun- en herstelpakket geïntegreerd en bestendig kan worden in het reguliere beleid, op de korte en de lange(re) termijn.

Uit de gecombineerde evaluatie blijkt dat de sector erg tevreden is over de verschillende mogelijkheden van het Steun- en herstelpakket. Ook blijkt hieruit dat het pakket heeft bijgedragen aan de doelen van het cultuur- en erfgoedprogramma. De crisis heeft, naast zorgen en problemen, ook gezorgd voor versnelling en innovatie van de sector, voor een betere samenwerking met gemeenten en de sector en voor zichtbaarheid van de provincie in de sector. Dit werd ook bevestigd door het recente bestuurlijke overleg met de afgevaardigden van alle deelsectoren van de Utrechtse cultuur- en erfgoedsector.

In het gesprek met de sector werd ook een aantal urgente thema's benoemd, waar we inhoudelijk met de sector op willen samenwerken. Dit betreft: vrijwilligers, publiek, innovatie en digitalisering, toegankelijkheid, arbeidsmarktpositie, startende makers en inzet cultuur bij maatschappelijke vraagstukken. De uitwerking van deze thema's zal plaatsvinden in 2023.

Invulling Steun- en herstelpakket 2023

Met het Statenvoorstel van 23 maart 2022 heeft u ingestemd met de verlenging en invulling van het Steun- en herstelpakket tot en met 2023. De evaluatie, gesprekken met de sector en gemeenten, de plannen van het rijk en de huidige ontwikkelingen geven aanleiding om de ingezette steun voor 2023 op een aantal onderdelen enigszins bij te sturen:

1. Ondersteuning in de (inhoudelijke) **programmering** blijft nodig, omdat instellingen te maken hebben met bijkomende problemen zoals de hoge energiekosten. Deze programmering richt zich op principes als 'risicovol programmeren' voor onder andere talentvolle makers, (nieuw) publiek en fair pay.
2. Ook een voortzetting van het onderdeel **innovatie en ontwikkeling** is nodig om de sector wendbaar en weerbaar te maken voor de toekomst en daarmee bij te dragen aan het herstel van de sector.
3. Als laatste zien we noodzaak om het thema **publiek en vrijwilligers** verder op te pakken, aangezien hier blijvende veranderingen zichtbaar worden die grote consequenties hebben voor de sector.

Doel van dit laatste steunjaar is om enerzijds nog bij te dragen aan het herstel van de sector en anderzijds te investeren in het bestendigen van de steun van de afgelopen jaren. Hiermee is het pakket in de afgelopen jaren getransformeerd van noodsteunpakket naar kennis- en innovatiepakket ten behoeve van het wendbaar en weerbaar maken van de sector voor de toekomst.

1. Programmering (600.000)

Een uitgebreide en hernieuwde programmeringsregeling 2.0, gebaseerd op de ervaringen van de afgelopen jaren, de evaluatie door DSP-groep en de gesprekken met de sector. De afzonderlijke regelingen kenden een grote overvraag. In de nieuwe regeling 2.0 worden de verschillende regelingen van de afgelopen periode samengevoegd tot één robuuste regeling voor podia, musea (waaronder streek- en kasteelmusea), varend erfgoed, culturele festivals, buitenplaatsen etc. Het doel van de samengevoegde regeling is om te kunnen programmeren, ook als publiek of vrijwilligers nog wegblijven of als er sprake is van hoge kosten door de stijgende energielasten. De subsidie kan worden ingezet voor programmering en voor marketing en communicatie, waarbij principes als fair pay uitgangspunt zijn, waardoor de makers een 'eerlijke vergoeding' kunnen ontvangen voor hun werk. Hiermee dragen we bij aan de verbetering van de arbeidsmarktpositie van de makers. Speciale doelgroep betreft de startende makers, die een achterstand hebben opgelopen door de coronacrisis en nu nog steeds moeilijk aan werk komen, aangezien instellingen liever 'veilig programmeren' met grote namen. We kiezen ervoor hen te ondersteunen via programmering en niet door nog meer extra aanbod te produceren zoals in het aanvankelijke plan stond. Nieuwe doelgroep in deze regeling is het varend erfgoed die te maken heeft met tegenvallende inkomsten door het wegblijven van publiek. Door deze financiële tegenslag komt het jaarlijkse regulier onderhoud in gevaar, wat nodig is om te kunnen blijven varen. Ook de Utrechtse buitenplaatsen zijn nieuw in deze regeling, aangezien zij sinds de coronacrisis juist zijn overspoeld met recreanten en hierdoor voor nieuwe uitdagingen staan. De streekmusea kunnen een aanvraag indienen, zij hebben immers een deel van hun publiek nog niet terug zien keren. Op deze manier bieden we een transparante, brede regeling voor alle provinciale doelgroepen, die inspeelt op de actualiteiten en die bijdraagt aan blijvend herstel.

2. Innovatie en ontwikkeling (300.000)

Het onderdeel 'innovatie en ontwikkeling' stimuleert de verdere innovatie en richt zich op het wendbaar en weerbaar maken van de sector voor de toekomst die blijvend veranderd is. Dit doen we door in te zetten op een aantal onderdelen:

- Voorzetten stimulering van innovatie en transformatie met het Cultuur Innovatiefonds Provincie Utrecht (CIPU) Het Innovatiefonds heeft zich van een fonds met projectsubsidies ontwikkeld naar een kenniscentrum en innovatiehub om de culturele sector toekomstbestendig te maken. Afgelopen najaar is gestart met een reeks [Innovatiecafe's](#) in de gemeenten Woerden, Houten en Zeist met als doel met name lokaal kruisbestuiving en kennisdeling op het gebied van innovatie te stimuleren. Ook is het ontwikkelprogramma '[Innoveren met Impact](#)' gestart waarin naast een financiële impuls, begeleiding wordt geboden waar 'ruwe ideeën' onderzocht en getest worden waarna een concreet plan wordt opgesteld. Deze onderdelen zullen komend jaar verder worden voortgezet. Het Innovatiefonds voorziet in een behoefte die elders landelijk nog niet tot stand is gekomen. Daarom wordt komend jaar verder onderzocht of het fonds bij het rijk onder de aandacht kan worden gebracht. Ook met de sector is dit één van de thema's die we gezamenlijk verder op gaan pakken.
- Onderzoek naar arbeidsmarktpositie en aansluiting op het onderwijs
Aansluitend op de inzet van het rijk, kijken we in samenwerking met de sector wat er nodig is om de arbeidsmarktpositie te verbeteren en te versterken. Ook onderzoeken we samen met het team economie de mogelijkheden voor een betere doorstroming vanuit het onderwijs. Streven is dat we een pilot gaan uitvoeren en verder onderzoek doen.

3. Publiek en vrijwilligers (300.000)

- Vrijwilligers: er wordt in samenhang met de sector een onderzoek uitgevoerd naar wat er nodig is om het vrijwilligersbeleid van de sector te herzien. De cultuur- en erfgoedsector leunen voor een belangrijk deel op de inzet van vrijwilligers, die door corona vrijwel helemaal is weggefallen en niet meer terugkomt zoals voorheen. Wat is er nodig om een nieuwe doelgroep aan te boren, welke andere manieren zijn er om vrijwilligers te vervangen etc.? Hier is in de afgelopen jaren al ervaring mee opgedaan bij de kasteelmusea, die hiervoor zal worden benut. Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek, zullen verdere acties worden ontwikkeld en uitgevoerd.
- Publiek: ook in de publiekssamenstelling is veel veranderd. De ene instelling heeft veel meer bezoekers dan voorheen zoals buitenplaatsen, andere zoals theaters, (streek)musea en varend erfgoed kampen nog met een achterstand. Hierdoor blijven publieksinkomsten weg, waardoor nieuwe investeringen niet kunnen worden gedaan. Buitenplaatsen hebben juist te maken met een omgekeerd effect door corona. Zij hebben te maken met meer bezoekers, maar helaas daardoor ook meer overlast (zwerfvuil, loslopende honden) en extra kosten als het gaat om onderhoud en veiligheid. We ondernemen diverse acties om meer inzicht te krijgen in publiek en hierop te acteren:
 - o Cultureel Doelgroepen Model + inzet capaciteit.
Het Cultureel Doelgroepen Model is een methode voor gezamenlijke dataverzameling om meer inzicht te krijgen in cultuurparticipatie, doelgroepenbereik en publieksstromen. Het model segmenteert publiek op basis van cultureel gedrag en voorkeuren. Het CDM wordt inmiddels met succes in meerdere steden gebruikt, en vorig jaar is in Utrecht een pilot gestart – Utrecht Marketing ontving hiervoor opdracht van de gemeente Utrecht. Wij zullen Utrecht Marketing een opdracht geven om het onderzoek aan de hand van dit model uit te laten voeren bij regionale culturele instellingen zoals theaters, musea en kunstencentra. De gemeente Amersfoort zal een vergelijkbare opdracht voor instellingen in haar gemeente verlenen aan Citymarketing Amersfoort. Naast de financiering van het onderzoek willen we ook waar nodig capaciteitsinzet bij de deelnemende culturele instellingen vergoeden zodat de methode kan worden geïmplementeerd en een duurzaam gebruik wordt geborgd.
 - o Onderzoek naar publieksstromen en gedrag om een beter beeld te krijgen van wat er nodig is bijvoorbeeld bij buitenplaatsen, varend erfgoed en streekmusea, maar ook bij podia en andere

instellingen. Op basis van de uitkomsten worden vervolgacties opgezet. Een eventuele verlenging van de Herstelcampagne of aansluiting bij de Leefstijlvinder behoren ook tot de mogelijkheden.

- Herstel amateurleven: ook op het gebied van het amateurleven is er nog steeds een grote achterstand. Dit wordt versterkt door de huidige inflatie. Daarom zetten we in op een voortzetting van de bijdrage aan de versterking van het amateurleven in samenwerking met het rijk, gemeenten en de sector. Met [Het Herstelprogramma](#) dat onlangs is gestart vanuit het Steun- en Herstelpakket wordt voor de gehele regio een openbare kennisbank ontwikkeld met tools en handvatten voor het amateurleven voor leden, deelnemers, bestuurders en professionals uit alle kunstdisciplines. Dit gebeurt aan de hand van (inter)actieve workshops rond thema's als financiering, marketing, programmering en het werven van nieuwe leden. Niet in elke gemeente is een platform waar amateurverenigingen terecht kunnen met ondersteuningsvragen of voor kennisuitwisseling. [Het Herstelprogramma](#) wordt in 2023 verder uitgebreid en uitgevoerd en vervolgens onderzocht wat er nodig is voor de toekomst. Daarbij sluiten we aan bij de landelijke inzet op een Nationaal Akkoord Amateurkunst met afspraken tussen rijk, provincies en gemeenten over een structurele, samenhangende aanpak van de ondersteuning van amateurkunstgroepen.

Financiën

Op 23 maart 2022 heeft u ingestemd met de verlenging van het Steun- en Herstelpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19 tot en met 2023. Met de verlenging is voor 2022 en 2023 een budget van 2 miljoen beschikbaar gesteld. Er resteerde uit het vorige Steunpakket nog een bedrag van 800.000 euro. Daarmee komt het totale bedrag voor 2022 en 2023 op 2,8 miljoen euro. Hiervan is in 2022 ruim 1,8 miljoen uitgegeven (zie specificatie bijlage 2). Dit bedrag is onder voorbehoud omdat nog niet alle subsidiebeoordelingen zijn afgerond en een aantal projecten is gestart in 2022 en doorloopt in 2023. Daarbij komen nog een aantal matchingsmiddelen terug van ongeveer 0,1 miljoen euro. Naar verwachting is op 1 januari 2023 nog 0,3 miljoen euro beschikbaar in de projectreserve. In combinatie met de eerder gereserveerde 0,8 miljoen euro voor 2023 en de matchingsmiddelen á 0,1 miljoen komt het totaal voor 2023 hiermee op ongeveer 1,2 miljoen euro.

Ook komt naar verwachting een aantal middelen terug in de resultaatbestemming in verband met de afronding van subsidies uit 2020 en 2021. Deze middelen blijven in de projectreserve totdat het Steun en – herstelpakket is afgerond in 2024 en vloeien daarna terug naar de algemene reserve.

Begroting 2023	800.000
Projectreserve	300.000
Matchingsmiddelen	100.000
Beschikbaar 2023	1.200.000

Vervolgprocedure / voortgang:

Het Steun- en herstelpakket 2023 zal na bespreking in de Commissie Bestuur, Economie en Middelen d.d. 25 januari 2023 verder worden uitgewerkt in samenwerking met alle partners. U ontvangt tegen het einde van het jaar 2023 een overzicht met de resultaten van het Steun- en Herstelpakket. Mocht er sprake zijn van grote wijzigingen, dan zullen we u tussentijds informeren.

In 2023 wordt eveneens een start gemaakt met de voorbereiding van het nieuwe cultuur- en erfgoedprogramma 2025-2028. Uitkomsten en ervaringen uit het Steun- en herstelpakket zullen hier in mee worden genomen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen